

van een zoete misleiding, ook al meester gemaakt van de enveloppe; de dichtgeplakte met op den adreskant: „Privé, zeer belangrijk,” wordt na kennisneming van den inhoud, wel eens erg driftig verscheurd.

Gij moet — dat tusschen twee haakjes en op grond van droeve ervaringen — een geleedigde enveloppe niet te snel degradeeren tot voedsel voor de snippermand. Niet alle briefschrijvers plaatsen hun adres en op den brief en op de enveloppe!

Intusschen heeft de nog niet uit zijn of haar vel gesprongen lezer(es) er recht op te weten, waar ik nu eigenlijk heen wil met deze verhandeling. Wel, heel eenvoudig naar het jubileum! Het is thans 144 jaren geleden, dat de eerste enveloppen het daglicht aanschouwden. Rekenen we bij personen met heele, halve, kwart en achtste eeuwen, bij de enveloppe kan men beter het cijfer 12 of een veelvoud daarvan gebruiken, aangezien de normale hoogte van een fatsoenlijke enveloppe 12 cM. bedraagt.

Welnu, het was een Parijsche boekhandelaar, die in 1789 ten verkoop aanbood enveloppen voor brieven, uitnoodigingen, e. d. Deze eerstelingen waren echter niet gegomd; zij moesten met een ouwel of met lak gesloten worden. Het gegomde randje is van later datum en bedacht door den Engelschen boekhandelaar Brewer te Brighton.

Een betrekkelijk onbelangrijk „toeval” was er de oorzaak van. Bij Brewer kocht in het begin der vorige eeuw de „betere” stand van Brighton zijn schrijfbehoeften. Vooral wat het papier betrof, had Brewers naam bij het publiek een goeden klank. Hij maakte dan ook met zijn schrijfpapier een flinke reclame en bouwde op zekeren dag van het jaar 1824 in zijn uitstallak een pyramide van vellen papier. De bovenste velletjes waren niet veel grooter dan een visitkaartje.

Dit formaat beviel een zijner damesklanten bijzonder. Op deze grootte wenschte zij wellicht haar „lettres d’amour” te schrijven. Maar zoo’n klein formaat liet zich niet tot een ooglijken brief vouwen en zelf een omhulsel te plakken, dat ging haar, na eenige pogingen, niet zoo vlot af en dies ging ze naar den heer Brewer, met het verzoek een aantal van die briefomslagen voor haar te maken.

Hij toog aan het werk en het gelukte hem, zijn opdrachtgeefster tevreden te stellen. Spoedig kreeg hij van eenige harer vriendinnen dergelijke bestellingen en dit bracht hem op de idee, van het aanvankelijk geknipte model een metalen vorm te maken, langs welcher omtrek hij het papier doorsneed, waardoor het werk sneller voortgang kreeg. Om deze reden liet hij ook van de grootte van het briefpapier een metalen blad maken, waarlangs hij het uitgesneden enveloppepapier omvouwde.

Het laat zich begrijpen, dat hij na de eerste successen er spoedig toe overging, op dezelfde manier ook voor de grootere papierformaten passende enveloppen te vervaardigen.

Ook de heeren-cliëntèle wist blijkbaar het aangeboden gemak te apprecieeren. Althans Brewer kon spoedig de bestellingen niet alle tijdig gereed krijgen. Daarom riep hij de hulp in van zijn boekbinder — de thans nog bestaande firma Dobbs & Co. te Londen — en spoedig waren daar twaalf werklieden dagelijks bezig enveloppen te vervaardigen.

Zoo heeft de.... liefde óók al de enveloppe op haar, nogal ruim geweten....

De techniek heeft begrijpelijkerwijs ook aan dit handwerk een eind gemaakt, zoodat thans de machine per uur 12 à 13.000 enveloppen uitwerpt.

V. D. M.

BLANK EN GEEL IN HET VERRE OOSTEN

IN HET BOEK, WAARVAN DE TITEL HIERBOVEN staat afgedrukt *) behandelt Dr B. Raptischinsky de groeiende problemen van het Verre Oosten, waarvan het conflict China-Japan, dat wij thans meemaken, één van de uitingen is. De schrijver teekent in historisch verband de moderniseering van Japan, dat zich in korten tijd tot de gelijke van de groote Westersche mogendheden heeft ontwikkeld en in zijn streven naar expansie het eene land na het andere overmeestert.

Beangstigend is de ontwikkeling van het Japansch imperialisme, dat in al zijn verschrikkelijkheid tot uiting komt in het testament van Tanaka, die in 1927 en 1928 minister was. Deze voorspelt daarin, dat Japan geheel Azië zal veroveren en ten slotte de geheele wereld zal beheerschen. Maar dit fantastisch denkbeeld is het ergste niet. Tanaka ontwikkelt ook een volledig plan voor de verwezenlijking van zijn imperialistisch program: bezetting van Mandsjoerije, oorlog met China, met Rusland en ten slotte met Amerika. Dit program blijkt thans tot in bijzonderheden te worden verwezenlijkt.

Wie zich in dit voortreffelijk gedocumenteerde boek verdiept, vindt daarin een heldere uiteenzetting van de ontwikkeling der dingen in het Oosten, al is het slot ook onbevredigend.

Het boek eindigt met een beschouwing over den komenden oorlog in het Verre Oosten, een oorlog van Japan met Rusland en Amerika, die ook Nederlandsch-Indië zal meeslepen. Een oorlog, die volgens den schrijver verschrikkelijke afmetingen en afgrijselijke vormen kan aannemen. En dan eindigt het boek met dezen éénen zin: „Voor de toekomst van de menscheid is het te hopen, dat er een middel gevonden zal worden om deze ellende te voorkomen.”

Bij al deze verschrikkingen geeft deze verzuchting weinig troost. Maar de toestand in het Verre Oosten biedt inderdaad weinig licht.

Ook Kagawa, de leider van de groote Evangelisatiebewegingen in Japan, laat niet na, de Christenen van Japan en China er telkens op te wijzen, dat wanneer Christus in het Oosten niet overwint, de toekomst van Azië donker zal zijn.

Dr ir H. G. v. B.

*) Uitgave W. J. Thieme en Cie, Zutphen 1933.

Zigeunerfamilie op een warmen dag.